

Infrastrukturdepartementet

Att: Filip Vestling

Diarienummer I2019/00922/E

Synpunkter från Svensk Vindkraftförening på SOU 2018:76, om mindre aktörer i energilandskapet.

Svensk Vindkraftförening (SVIF) bildades 1986, vi har idag 1100 medlemmar och vi företräder vindkraftägare. Sedan många år har vi ett utvecklat och bra samarbete med Sveriges Energiföreningars Riksorganisation (SERO) och med Svensk Vattenkraftförening (SVAF). Våra föreningar företräder ägare av småskalig elproduktion och vi arbetar brett för att öka andelen förnybar elkraft i Sverige, detta helt i linje med det av riksdagen tagna mål att Sverige till år 2040 ska klara målet om 100 % förnybar el.

Nedan följer våra synpunkter om utredningen, synpunkter vi delar med SERO och SVAF.

Om Elproduktion

Vi tycker att utredning ”om mindre aktörer i energilandskapet”, SOU 2018:76 om småskalig elproduktion på många punkter är bristfällig.

Vi tycker det är bra att man vill framhäva den snabba teknikutveckling vi ser avseende solkraftsel, men solkraften kommer bara täcka en mindre del av Sveriges framtida behov av förnybar elproduktion. Utredningens analys på området småskalig elproduktion är mestadels helt inriktad på småskalig elproduktion med solkraftsel.

Man har tyvärr uteslutit huvuddelen av den framtida småskaliga elproduktionen som kan produceras med vindkraft, vattenkraft och biokraft vilket vi tycker är märkligt.

Vi har tidigare, tillsammans med SERO och SVAF, kommit med konkreta förslag på åtgärder, för att undanröja hinder för en ökad effektivisering och utbyggnad av småskalig elproduktion.

Vårt intryck av utredningen är att den är bristfällig då den inte visar på möjligheterna till småskalig elproduktion från vind-, bio- och vattenkraft.

Om man ser på en effektivisering av den småskaliga vattenkraften, så skulle den tid ge ett mycket större bidrag än solkraftsel. Den utveckling och effektivisering av vindkraft som nu pågår, kan ge ett ännu större bidrag, både avseende pågående kraftiga utbyggnad, som att äldre mindre energieffektiva vindkraftparker med goda vindförhållanden i nära tid kan bytas ut med färre, större mera energieffektiva och nya vindkraftsprojekt, *s k repowering*.

När Sverige som mest behöver elkraft, så kommer vind-bio och vattenkraft tillsammans vara den dominerande delen av den framtida elförsörjningen i Sverige, det framför allt under vintertid. Teknikutvecklingen på vind-bio och vattenkraft är lovande vilket kommer ge ett framtida betydande bidrag till Sveriges elförsörjning.

Utredningen ger heller inga konkreta förslag på framtida utveckling av vågkraft och geoenergi. Det saknas också konkreta förslag om efterfrågefleksibilitet och hur behovet kan styras bättre genom effektstyrning. Det var en stor enighet i Energikommissionen om att ett sådant styrmedel skulle underlätta lösningen av effektproblemen.

Vi kommer få en allt mera väderberoende elproduktion, vilket kräver att vi kommer få utveckla ett ökat behov av energilagring, genom stora batterilager som bränsleceller och vätgaslager. Utredningen har heller inte riktigt lyckas belysa sambandet mellan småskalig elproduktion och energilagring, vilket kan bidra till att vi blir mindre sårbara i vår elförsörjning i händelse av en krissituation.

Visserligen är det bra att man utvecklar produktion på solceller generellt, men idag har vi mest kinesiska tillverkare på solceller. Utbyggnaden sker med det bidragssystem på solceller, vilket slår snett eftersom vi inte har motsvarande system för småskalig vindkraft.

Svensktillverkade mindre vindkraftverk upp till 100 kW (*hemmamarknad*), riskerar helt att försvinna från marknaden om de inte likställs bidragsmässigt med solkraftsel. Små vindkraftverk kan bli en viktig del och ett viktigt energitillskott, framför allt under vintertid, då det blåser som mest och då vi endast har ett fåtal soltimmar. Idag går tyvärr dessa tillverkare på knäna, de har svårt att överleva ekonomisk, då de är uteslutna från motsvarande bidrag, vilket är mycket tveksamt.

Det med vetskap om att Sverige på 80-talet var ledande på att utveckla småskaliga vindkraftverk, vilket man helt glömt bort. Med ett fungerande bidragssystem kan småskaliga vindkraftverk på samma sätt som utbyggnad av solceller vi ser idag bli ett framtida viktigt bidrag för ett framtida hållbart samhälle, vilket utredningen helt tycks har glömt bort .

Våra förslag på vad vi tycker behövs för att stimulera till ökad utveckling av småskalig förnybar elkraftproduktion och ett mera framtida hållbart samhälle.

Vi vill att man har samma tolkning i Sverige på småskalig elproduktion som man har i EU, där gränsen är satt till <10 MW effekt.

Att vi övergår till att ha en större andel rörliga elnätsavgifter i stället för fasta, det kommer stimulera både till ökad satsning på småskalig elproduktion som effektivisering.

Att man helt ta bort elskatt på all småskalig förnybar elproduktion med en effekt <10 MW.

Att de villkor för *fri nätanslutning* som vindkraftverk idag har höjs från <1,5 MW till < 3 MW .

Att man ändrar i miljöbalken § 10, att försvarets utökade spärrområden inte får veto rätt . Ett flertal mycket bra vindkraftsprojekt där det råder mycket goda vindförhållanden kan idag inte genomföras, det fast man lagt ner ett flertal år och betydande kapital i projekten .

Att se på möjligheter att införa samma stöd till energikooperativ som Grekland idag har.

Att ekonomiska medel ska kunna tas från Vattenkraftfonden, det för en höjning till utbyggnadskvot 3 för små vattenkraftverk.

Att man gör kompletteringar i utredningen med förslag på åtgärder för att främja småskalig vindkraft, vattenkraft och biokraft, som är mycket viktigt för Sveriges mål att klara 100 % förnybar el till år 2040, samt nå målet om 100 % förnybar energiförsörjning till år 2045. Utredningen idag är begränsat för mycket på solkraftsel. Samt även att man utökar med se på möjligheter att främja geoenergi och vågkraft.

Våra synpunkter på avsnittet om energieffektivisering

Generellt tycker vi många avsnitt i utredningen är bra, där utredningen föreslår ett antal lösningar för att möta den effektbrist som kan uppstå i ett 100 % förnyelsebart elsystem. Den tar även upp styrmedel för energieffektivisering, småskalig elproduktion och energilagring. Utredningen har även ambitionen att hitta lösningar för att hantera laddningen av befintliga och framtida elfordon i elsystemet med de effektproblem som då uppstår.

Våra synpunkter på energieffektivisering är att vi i Sverige ska införa utveckla följande tycker vi är bra men det måste utvecklas och utredas mera.

Ett system med kvotplikt eller vita certifikat där minskad effektbelastning uppnås genom investeringar i el-effektiviserande åtgärder. Elleverantörerna ska föreslå och hjälpa till med åtgärder hos sina kunder som ger el-besparingar vilket genererar vita certifikat. Alla samhällssektorer utom den elintensiva industrin berörs.

Att införa ett specifikt energirotavdrag om 50 % reduktion av arbetskostnaden vilket ska komplettera de befintliga rut- och ROT-avdragen. Samma maxavdrag som idag om 50 000 kr per person och år föreslås gäller.

Att energideklarationer ska ge bättre information om kostnadseffektiva åtgärder.

Om vita certifikat

Det som beskrivs i utredningen, verkar bli en ganska komplicerad konstruktion där elhandelsföretagen ska hjälpa till att effektivisera elförbrukningen hos sina kunder, att ett antal sparade kWh ska ge ett vitt certifikat. Följden för slutkunden rent konkret blir svårt att tolka i utredningen.

De föreslagna besparingarna är relativt låga 2,5 % för 2021, 3,5 % för 2022 samt 5,5 % för 2023. Med så låga mål kan det bli svårt att utvärdera i det allmänna bruset när eko-designdirektivet kräver utbyte av Sveriges vanligaste belysning, utfasningen av T8 under perioden 2021-2024. Generellt verkar det bli ett administrativt krångligt system, med stora osäkerheter i den uppföljning och utvärdering som föreslås i utredningen.

Utredningen föreslår att kvotplikterna finansieras med en höjning av elskatten med 0,5 öre/kWh vilket uppskattas ge en ökad skatteinkomst på ca 400 miljoner per år. Sveriges elhandlare ska arbeta med att hitta relevanta effektiviseringar hos sina kunder och leverera in vita certifikat varje år. Om vita certifikat/kvotplikt är framgångsrikt så minskas el-skatteintäkterna till staten med 600 till 1 300 miljoner per år. Kostnaden för staten kan på sikt bli närmare en miljard per år. Höjningen av elskatten borde vara högre för att staten ska bli skadefri, höjd elskatt gör el-effektiviseringar än mer lönsamma.

Förslaget slår brett utan att *styra dit* den gör bäst nytta. Av Sveriges nästan 300 kommuner är det ca 30 kommuner som har mycket stark tillväxt men som har eller kommer få effektbrist. Här skulle de lokala näten kunna få göra *extra effektbesparingar* för att undvika stora och dyra investeringar. Denna fråga verkar inte komma fram någonstans. Offensiva punktinsatser här skulle vara mycket värda för elnätsbolagen som i stort föreslås lämnas helt utanför Vita-certifikatmarknaden.

Ett förslag kan bli *att införa lokala vita certifikat där de nätbolag som idag har verkliga problem* kommer jobba mer med de kunder där effekt och energibesparing ger bäst resultat, skulle kunna bli en väg framåt.

Energirotavdrag

En av de samhällssektorer som gör av med mest el är Sveriges två miljoner småhusägare. Småhusen använder 25 TWh per år, dvs. ett snitt om ca 12 500 kWh per år och småhus. Det stora eleffekt drivande segmentet i Sverige är alla el- och värmepumpsvärmda småhus som uppgår till nästan en miljon.

Det befintliga ROT-avdraget är idag 30 % av arbetskostnaden för hantverkare med ett maxtak om 50 000 kr i skatteavdrag per person och år. Utredningen föreslår ett speciellt energirotavdrag för småhus med 50 % men med det befintliga taket om max 50 000 kr per år och person kvarstår. När hus som idag har direktverkande el ska byggas om och förses med ett vattenburet system samt en ny

värmekälla, eventuellt nya eller uppgraderade fönster och tilläggsisolering av vind går villaägaren mycket snabbt i taket för maxavdraget.

Vi tycker det bör finnas möjlighet *till framtida mera flexibla lösningar* som att under ett år använda två års rotavdrag för att sedan avstå från ROT-avdrag under kommande år alternativt höja taket för energi-delen. Dagens tak om 50 000 kr leder troligen istället till ökade suboptimeringar med installation av luft/luftvärmepumpar än långsiktigt mera hållbara energi- och effektsnåla småhus. I en *framtida helt avreglerad elmarknad inom EU* utan stora överföringsbrister och med ett högre mer fluktuerande elpris är risken stor att svenska elvärmda småhus bli förlorarna på sikt med mycket höga driftkostnader. Styrmedlet med *utökad energirot skulle kunna motverka en sådan utveckling*.

En annan möjlighet som *inte tas upp* i utredningen, är att flytta elförbrukningar under dygnet. Det finns hundratalsentals värmepumparna installerade idag som går på och av allt efter hur byggnaden kallar på värme. Många byggnader är relativt välisolerade och värmetröga. Genom att *styra en del av elförbrukningen mot låglasttimmar nattetid kan effekttoppar minskas radikalt*. Även denna typ av styr- och regleråtgärder borde innefattas av energirotavdraget som då blir ett *mera energi- och effektrotavdrag*.

Energiroten föreslås i utredningen finansieras genom en höjning av elskatten med 0,5 öre/kWh. Genom att minska det befintliga allmänna rot- och rutavdragen kan reformen finansieras ytterligare. *Vi tycker att skattesubventioner i större grad bör gå till åtgärder som minskar klimatpåverkan och förbättrar folkhälsan istället för att byta ut fungerade kök och badrum kanske helt i onödan*.

Energideklarationer

Utredningen visar åter igen på att dagens förordning om energideklaration är en tandlös papperstiger som bara gynnar konsultbranschen. Den skärpning som *förordas* välkomnar vi. Det vore önskvärt att energideklarationen utvecklas till att bli ett bättre verktyg för fastighetsägarna när de ser över underhållsbehovet.

Övriga styrmedel

Ytterligare övertygande styrmedel saknas i utredningen. Det borde vara lätt att införa en lag om hur elkostnader debiteras slutkund. Idag kan den fasta avgiften hos vissa elnätsbolag stå för över hälften av kostnaden. Incitamentet för besparing blir då litet. Genom att lagstadga att elnäts- och elhandelskostnadernas fasta del får uppgå till max 5 % på årsbasis blir incitamentet för besparingar större.

Ännu ett styrmedel skulle kunna vara en effektskatt för alla större elförbrukare, t.ex över 80 A, som tas ut dagtid under vintermånaderna. De som visar på att de minskar sin effekt- och energiförbrukning skulle kunna få skatterabatt i något år för att ytterligare finansiera åtgärderna.

Vi emotser gärna en vidare dialog om utredningen tillsammans med SERO och SVAF

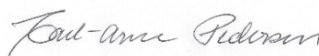
Vessigebro/Falkenberg 2019-11-20

Med vänlig hälsning Svensk Vindkraftförening

Sven Ruin, Ansvarig småskalig vindkraft

Jeanette Lindeblad
Ordförande

Carl-Arne Pedersen
Vice ordförande